

De huizen en boerderijtjes waren vroeger erg primitief. In de loop der eeuwen kwam hier wel verandering in en zouden zij uitgroeien tot echte staaltjes van kundig vakmanschap.

Hoe zag de woning van een arme eruit?

Woning en stal, in hout en leem opgetrokken, met wanden vol scheuren en kieren, stonden onder een strodak. Het open vuur, waar turf en takken gebrand werden, lag midden op de aangestampte vloer. De meeste rook moest wegtrekken door een gat in de zoldering of door de vensters zonder glas. De rest walmde door de kamer als een tegengeur voor allerhande reukjes en als afweermiddel tegen de zwermen vliegen, aangetrokken door de staldieren. De hele familie ging met de kippen op stok, want kaarsen waren een extra en nodeloze uitgave. De grotere woningen in het dorp hadden gewoonlijk slechts één heel grote kamer, die keuken, woonruimte en slaapplek tegelijk was.

Het meubilair omvatte het onmisbare: een tafel, een paar schabellen (01), een schab (02), een ketel, een vijzel (03), wat vaatwerk en manden, soms een kort bed, meestal een strozak, misschien een wastobbe. Maar sanitair ontbrak volledig.

Later kwam de georiënteerde langgestrekte bouw. De lange gevel van de woning werd zoveel mogelijk naar de zonzijde gericht: zuidoost. Deze bouwzijde had twee niet te miskennen voordelen: enerzijds ving men hierdoor het meeste licht en warmte op en anderzijds werd het strodak tijdens de herfst en winter het best gevrijwaard voor de mogelijke hevige westenwinden. Door zo te bouwen was niet het grote dakvlak doch de smalle zijgevel naar de windzijde gericht. De slaapruijnte en de koelere kamers waren zoveel mogelijk aan de noordkant gelegen. De strobedekking werd al tamelijk vroeg door pannen vervangen.

Tussen de dakpannen stak men stropopjes, die moesten dienen om stof en sneeuw op de zolderverdieping te weren.

Rond kerk en burcht kwam een kring van enkele grote boerderijen. Daartussen lagen driehoekige pleinen: de Singel en het Dorpsplein. Zo een driekantige dorpsplaats, voorzien van water voor mens en dier, en van waaruit rechte of bochtige wegen uitstraalden, noemde men de "*biest*".

Langs deze uitvalswegen bouwde men woningen. Er bestond een verband tussen de afmeting van het huis en het aantal menselijke en dierlijke wezens dat geacht werd er te kunnen verblijven. Zo waren er hutten voor de allerarmste landarbeiders, voor eenvoudige dagloners, die over weinig gereedschap en nog minder vee beschikten. De winningen voor kleine en grote boeren die gewassen verbouwden en een grote hoeveelheid hooi en stro moesten opslaan waren ruimer en konden soms nog onderdak bieden aan een aantal knechts en dienstmeiden.

Het uitzicht van een boerenhuis hing natuurlijk samen met de economische macht van de bewoner. Overal leefde men voortdurend in de nabijheid van de beesten met hun lawaai, vliegen, stank enz.

Voeg daarbij nog dat ratten, muizen, luizen en vlooien overal doorgang vonden. Op het erf vond men binnen de omheining een varkenskot, een schaapskooi, een schuur met dorsvloer en nog enkele kooien voor kleinere dieren.

Een middeleeuws huis ging maar één generatie mee en werd dan op dezelfde plaats of een eindje verder herbouwd. Later werd op de bovenverdieping een zolderkamer gemaakt van leem, stro en hout, die toegankelijk was via een eenvoudige ladder of een primitieve trap.

De hoeve *"Steendik"* lag op de grens van Brustem en Ordingen, langs de *"'s Heerenstraet"*. Een oud familieregister vermeldde: *"Bij zegel ende brief, geparafeert van de proost, hoofd der abdij van St-Truiden, de 27e november 1435 heeft de heer Willem van Horion, heer van Ordingen ten erven en de erfeninguytgegeven aan Paulus Busschen, huys, hof ende aanhang, groot 22 roeden, gelegen tot Ordingen tegen het Paenhuys; voor reingnoten 's Heerenstraet van aen het huys ten 1e en Gust van Houthem, ten 2e de beek van achterzijde. Rijngulden Brabants geld los liber vallende te Kerstmis"*.

Ook de hoeve *"Grauwendries"* in de enclave Terstok bestond reeds vroeg. In 1411 werd er gesproken over Daniël, heer van Grauwendries (04).

Bronnen.

01.-Schabel: zit- en voetbankje.

02.-Schab: rek, plank, kast.

03.-Vijzel: 1.-stampvat (stampot = dooreengestampt middag-eten).

2.-bepaald hefwerktuig, windas, dommekracht.

04.-Jaak Brouwers.-"Problemen rond een grafsteen van Zepperen", in Limburg, 1976, blz.94.

-J.Ulens.-"Notice sur la commune de Zepperen et sur son église monumentale", in Publications de la société d'archéologie dans la duché de Limbourg, jrg.1, 1864, blz.101.